

ZÁRÓDOLGOZAT

Czékus Kitti

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

Pénzügy és számvitel felsőoktatási szak

Somoskőújfalu Község Önkormányzatának Pénzügyei

Belső konzulens:	Dr. Herneczky Andrea Egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Agrármenedzsment és Vezetéstudományi tanszék
Külső konzulens:	
Készítette:	Czékus Kitti

Károly Róbert Campus

2024

Tartalomjegyzék

1.Bevezetés:.....	4
2. Az államháztartás	5
2.1. Az államháztartás fogalma és feltételei	5
2.2. Az államháztartás alapelvei	5
2.3. Államháztartás gazdálkodása	6
2.4. Az államháztartás feladatai.....	7
2.5.Az államháztartás alrendszerei	8
3.Önkormányzat	9
3.1.Önkormányzati alrendszer bemutatása, csoportosítása	9
3.2. Önkormányzat feladatai és hatásköre	10
3.3.Önkormányzat típusai.....	12
3.4.Önkormányzati vagyon.....	13
3.5.Önkormányzatok bevételei és kiadásai.....	15
4.Somoskőújfalu Község Önkormányzata	17
4.1.Somoskőújfalu elhelyezkedése.....	17
4.2.A hazatért falu	17
4.3.A település gazdasági szerepe a térségben	18
4.4.Somoskőújfalu Község Önkormányzatának feladatai és hatásköre	19
4.5.Önkormányzat szervezi felépítése	20
5.Az önkormányzat költségvetésének és gazdálkodásának elemzése.....	21
5.1.Az önkormányzat költségvetése	21
5.2. Önkormányzati bevételek és kiadások	22
6.Összegzés	25
Felhasznált irodalom	26
Internetes források.....	26
Ábrák Jegyzéke:	27
Táblázatok Jegyzéke:	27
Képek Jegyzéke:.....	27

1.Bevezetés:

A záródolgozatom témája a helyi önkormányzatok pénzügyeinek az elemzése, ezen belül Somoskőújfalu Község Önkormányzatának bevételei és kiadásai. A féléves szakmai gyakorlatom során, jelen falu önkormányzatának dolgoztam. Nagyon hasznos volt számomra, hogy megismerhettem a való életben is a falumbeli önkormányzat felépítését és betekintést nyerhettem ezáltal a munka világába is, ahol a későbbiekben akár folytathatom a munkát. Fontos számomra, az, hogy megértsem, hogyan épül fel az önkormányzat, ami lehet, hogy csak egy vízcsepp a tengerben, mindazonáltal elengedhetetlen és fontos az ország és a település számára. Továbbá érdekelt, az adókból összeszedett pénzt mire fordítják? Vannak e beruházások vagy fejlődik-e a falu?

A dolgozatomban elsőként be szeretném mutatni az államháztartás fogalmát feladatait gazdálkodását és alrendszerait, majd azon belül az önkormányzat általános felépítését, rendszerét, feladatait, hatásköreit, valamint a pénzügyi kiadásokat és bevételeket. Ismertetem a feladatokat és a hatásköröket illetve az önkormányzati vagyon fogalmát. „Miből is él egy önkormányzat?”

Ezután be szeretném mutatni a lakóhelyemet, Somoskőújfalu községet és annak önkormányzatát, a képviselő testület összetételét és feladatait, majd a költségvetést. Mivel foglalkoznak a képviselő testület tagjai? Milyen bevételei illetve kiadásai vannak egy ilyen önkormányzatnak? Szufficit vagy deficit, az ami jellemzi ezen Önkormányzatot?

Ezeket a témákat próbálom meg bemutatni ebben a dolgozatban, kitérve a kérdésekre és megválaszolni azokat.

2. Az államháztartás

2.1. Az államháztartás fogalma és feltételei

Az államháztartás az állam egészének a gazdasági rendszere, olyan tevékenység melyek az állam bevételeit összeszedi, majd költségvetésébe rakja, hogy csoportosítsa kiadások szempontjából.

Az államháztartás működése az alábbi szempontoktól tud megvalósulni:

- pénzügyi egyensúly
- kijelölt feladat, feladatok ellátása
- a közpénz helyes befektetése illetve finanszírozása
- közpénz felhasználás ellenőrzése és hitelesítése

2.2. Az államháztartás alapelvei

Számos alapelvet kell figyelembe venni, mivel a közpénzekkel foglalkozik és azzal hatékonyan és világosan kell gazdálkodni.

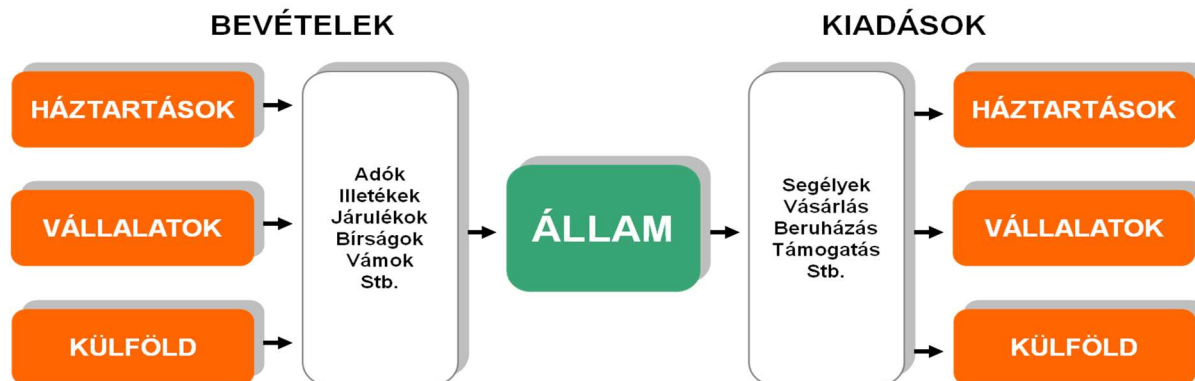
Az államháztartási alapelvek közül kiemelném a legfontosabbakat:

- az éves költségvetés elve
- a nyilvánosság elve
- az egységesség elve
- a teljesség elve
- a valódiság elve
- az univerzalitás elve
- a részletezettség elve
- a közbeszerzési kötelezettség elve
- az állami támogatások korlátozottságának elve

2.3. Államháztartás gazdálkodása

1. ábra: Államháztartás bevételei és kiadásai

(Forrás: <https://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag/konyv/az-en-penzem/iii-akik-gazdalkodnak-%E2%80%93-szereplok-gazdasagban/az-allam/13-az-allam-mint-gazdasagi-szere/4-mibol-gazdalkodik-a>)

Az állam a kiadásait finanszírozza a bejövő bevételekkel, melyek a következők lehetnek:

- adójellegű bevételek
 - adó
 - vám
 - járulék
 - hozzájárulás
- nem adó jellegű bevételek
 - illeték
 - díj
 - bírság
- állami tőkebevételek
 - tulajdon részesedés
 - értékpapír értékesítés
 - tárgyi eszköz-, készlet-, föld értékesítés
- adományok, juttatások
 - természetes és jogi személyektől
 - az államháztartás más szintjéről
 - nemzetközi kapcsolatokból

A kiadások, amiket a korábban felsorolt bevételekből finanszíroznak:

- Rendszeres kiadások: előre megtervezett kiadások összessége
 - támogatások: a költségvetésből és az elkülönített alapokból félretett keretösszeg
 - fogyasztói árkiegészítés: olyan árkiegészítés, amely a fogyasztóknak ad az állam
 - felhalmozási kiadások: beruházások, lakásfejlesztés és vállalati fejlesztések pénzügyi támogatása
 - társadalmi közös fogyasztás kiadásai: egészségügyi-, sport-, oktatási-, szociális kiadások összessége
 - adósságszolgálat: hiteltörlesztés és a kamatfizetési kötelezettség összessége, melyet az állam fizet, lehet nemzetközi is
- Rendkívüli kiadás: előre nem látható, tehát nem tervezett kiadások összessége

Községvetéshez kapcsolódó, de a közfogyasztásnál megkülönböztetendő csoportosítás:

- honvédelem
- egészségügy
- oktatás, óvodai ellátás
- kultúra és más szociális létesítmények fenntartása
- támogatások nyújtása (pályázatok)
- nemzetközi kapcsolatokból adódó kiadások
- adósság rendezése

Ezek a kiadások és bevételek még több felé terjedhetnek, de ezek az első számú, tervezett bevételek és ebből adódóan mit, milyen kiadásra terveznek és csoportosítanak át a költségvetésben.

A bevételek és kiadások különbözete lehet pozitív, ha kevesebb a kiadás mint a bevétel, lehet negatív ha a bevétel kevesebb mint a kiadás, és lehet egyenlő (ritka esetben fordul elő) amikor a bevétel és a kiadás is egyenlő összegű.

2.4. Az államháztartás feladatai

Az államháztartásnak csupán három fontos funkcióval rendelkezik:

- tradicionális funkció
- szociális funkció
- gazdaságpolitikai funkció

Tradicionális funkció: minden olyan feladat, amit az állam lát el, ide tartozik: a jogalkotási feladatok, és a rendvédelmi szervek által végzett jogalkalmazás, határvédelmi feladatok, belső rendi védelem.

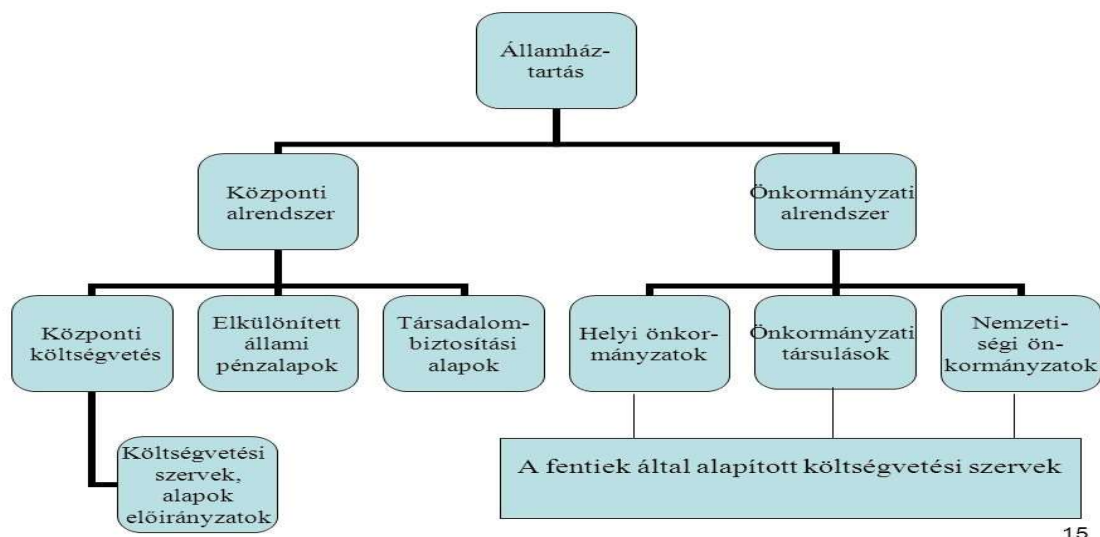
Szociális funkció: fontos jellemzője hogy nem csak az állam van benne, hanem belevonja a magánszektor is melyek a piacon találhatóak és a piac határozza meg például magán bölcsődék, non-profit vállalkozások, alapítványok melyeknek csak egy része állami finanszírozású.

Gazdaságpolitikai funkció: a legnagyobb jövedelemmel az állam rendelkezik, ezért képes befolyásolni a gazdaság egészét, képes a gazdaság minden szereplőjére kötelezően betartandó szabályokat előírni.

2.5. Az államháztartás alrendszerei

2. ábra: Államháztartás alrendszerei

(Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/7378278/>)

15

Az államháztartás két alrendszerre sorolhatjuk.

Központi alrendszerbe sorolhatjuk a központi költségvetést, az elkülönített állami pénzalapokat és a társadalombiztosítási alapokat.

Önkormányzati alrendszerbe sorolhatjuk a nemzeti-ségi önkormányzatokat, az önkormányzati társulásokat és a helyi önkormányzatokat, amiket a későbbiekben részletesen is kifejték.

3.Önkormányzat

3.1.Önkormányzati alrendszer bemutatása, csoportosítása

Az államháztartásnak a szerves részét képezik az önkormányzatok.

Magyarországon a helyi önkormányzás, a helyi közigazgatási szervek jogszabályban meghatározott keretek között mozoghatnak, a közügyeket saját maguknak irányíthatják, amíg az nem ütközik a törvénybe. Az önkormányzati törvénynek (röviden Mötv.) kell eleget tennie egy önkormányzatnak, ebbe foglalják össze az ellátandó feladatokat és jogszabályokat, amiket be kell tartani.

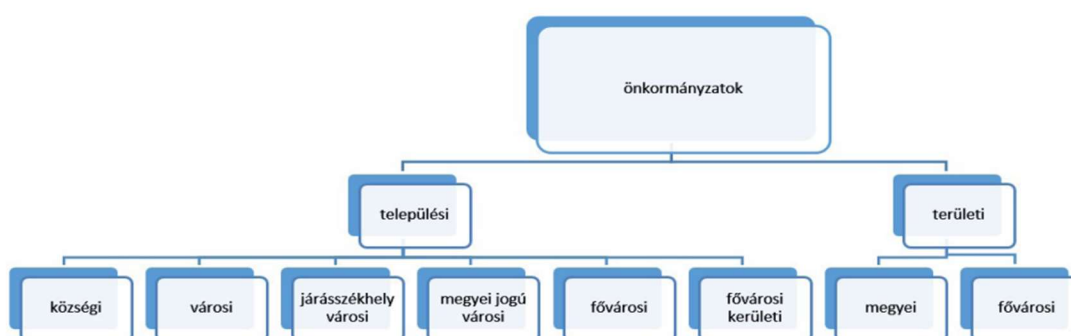
Ezen helyi önkormányzás segítségével az azonos lakóhelyen bejelentett választólakosság közvetlenül szavazza meg azon polgárokat, akik az önkormányzatnál szavazattal bíró jogokat kapnak így képviselik a településen élők igényeit.

Magyarországon a helyi önkormányzatok a helyi közügyek intézése miatt létrehozott közjogi szervek. Ellátja a törvényben foglalt feladatait illetve azon kívül önként vállalt feladatokat és hatásköröket. A kormány csak ellenőrzési jogkört gyakorolhat rájuk.

A helyi önkormányzás lehetővé teszi, hogy önálló demokratikus úton intézze a közügyeit. Működésük önálló és a pénzügyeikben is önállóan rendelkezhetnek, a rendeletek és törvények betartásával.

3. ábra: Önkormányzat Csoportosítása

(Forrás:<https://tudasportal.uninke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/14998/Helyi%20onkormanyzas.pdf?sequence=3&isAllowed=y>)

Az önkormányzatokat két csoportra oszthatjuk:

- megyei önkormányzatok
- települési önkormányzatok (község, város)

A megyei önkormányzatok, olyan területi önkormányzatok, melynek feladata magában foglalja a helyi önkormányzatok általános feladatait, ezen kívül a törvényekben leírt feladatok ellátása.

A települési önkormányzatok melyek községek, városok, megyei jogú városok keretein belül működnek.

A Központi Statisztikai Hivatal 2023. január 1.-i adatai szerint Magyarországon 3178 önkormányzat tevékenykedik, melyből a legtöbb Nyugat- Dunántúlon található.

3.2. Önkormányzat feladatai és hatásköre

”A helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket.

A helyi önkormányzat – a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

Törvény a kötelező feladat- és hatáskör megállapításánál differenciálni köteles, figyelembe véve a feladat- és hatáskör jellegét, a helyi önkormányzatok eltérő adottságait, különösen

- a gazdasági teljesítőképességet
- a lakosságszámot
- a közigazgatási terület nagyságát

„A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

- településfejlesztés, településrendezés
- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és

tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása)

- a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése
- törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás)
- helyi közfoglalkoztatás
- óvodai ellátás
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása
- gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások
- szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg
- lakás- és helyiséggazdálkodás
- a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás
- honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem
- közreműködés a település közbiztonságának biztosításában
- helyi adóval, gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok
- a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is
- sport ügyek
- nemzetiségi ügyek
- közreműködés a település közbiztonságának biztosításában
- helyi közösségi közlekedés biztosítása
- távhőszolgáltatás
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.”

(Önkormányzati törvény: 2. fejezet 13.§)

3.3.Önkormányzat típusai

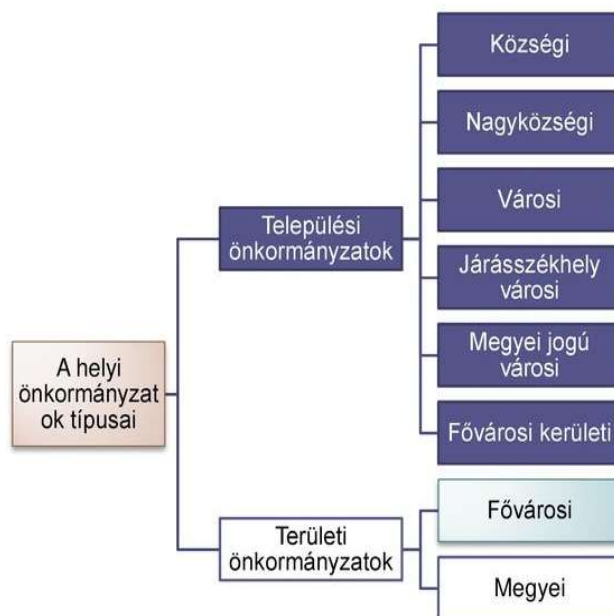
Közigazgatási értelemben véve, a már kifejtett, megyei illetve települési önkormányzat található.

Ezen kívül még tudjuk csoportosítani a helyi önkormányzati típusokat:

- község: az a település, amely 1990 óta rendelkezik ezzel a címmel vagy önálló közösséggé alakul át egy település, lakosságát tekintve meg kell haladnia a 300 főt, ezek után a közösséggé válásról népszavazás dönt majd a községgé válást a köztársasági elnök dönti el
- nagyközség: az a település, amely 1990 óta rendelkezik ezzel a címmel, vagy mint hasonlóan az előbb kifejtett községnél lévő úton lehet önálló nagyközséggé válni csak a lakosságának az 500 főt kell meghaladnia
- város: az a település, amely 1990 óta rendelkezik ezzel a címmel, vagy várossá nyilvánítja a köztársasági elnök
- megyei jogú város: megyeszékhely, függetlenül a lakossága számától, melyet az Országgyűlés azzá nyilvánít.

4. ábra: Önkormányzat típusai

(Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/12038092/>)

Többféle rendszerezés létezik az önkormányzatok típusaira, egy másik megközelítés szerinti csoportosítás:

- fővárosi önkormányzat
- megyei önkormányzat
- megyei jogú városi önkormányzat
- városi és járásszékhelyvárosi önkormányzat
- községi, nagyközségi önkormányzat

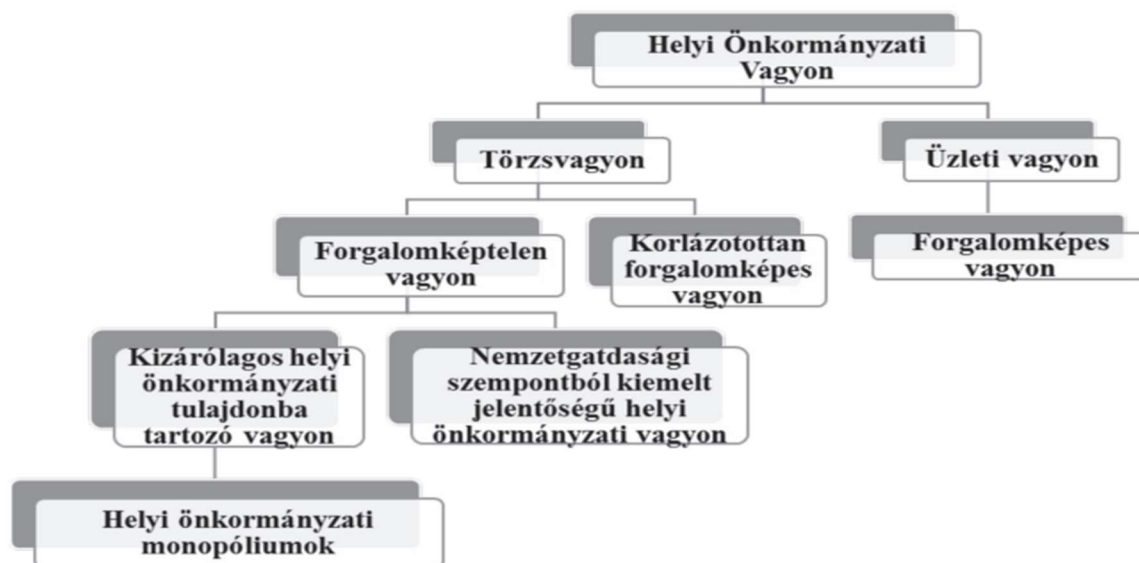
3.4. Önkormányzati vagyon

- „A helyi önkormányzat vagyona a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati feladatok és célok ellátását szolgálják.
- A vagyon meghatározása alatt értünk az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokat (épületek és földek), ingóságokat (berendezések, felszerelések, járműk, gépek) és a vagyoni értékű jogokat (bérleti díjak, használati jogok, vagyonkezelői jogok).
- Az önkormányzat vagyona lehet törzsvagyon vagy üzleti vagyon. Egy önkormányzat törzsvagyona alatt értünk, minden olyan tőkét, ami a kötelező feladatainak ellátását közvetlenül szolgálja (például utak, parkok, közművek, épületek). Az üzleti vagyon elidegeníthető illetve megterhelhető, tehát nem közvetlenül szolgálja, a önkormányzati feladatokat és hatásköröket.”

(Forrás: Önkormányzati törvény: 4.fejezet)

5. ábra: Az önkormányzati vagyon összetétele

(Forrás: https://real.mtak.hu/106185/1/ContrInf_beliv_2018-01_04.pdf)

Vannak bizonyos tárgyak az önkormányzat számára, amik lehetnek forgalomképtelenek vagy korlátozottan forgalomképesek. A forgalomképes azt jelenti, hogy mennyire eladhatóak illetve vehetőek.

Forgalomképtelen dolog például a közutak, parkok, terek vagy minden olyan ingatlan vagy ingóság, amit az önkormányzat vagy a törvény forgalomképtelenné nyilvánít ki.

A korlátozottan forgalomképes dolog például a közművek (víz, gáz), közintézmények (idősek otthona, óvoda), törzsvagyon tárgyak illetve minden olyan ingatlan vagy ingóság, amit az önkormányzat vagy törvény korlátozottan forgalomképesnek nyilvánít.

Az önkormányzat feladata hogy ezekből a vagyonokból a falu jólétét biztosítsa, fejlesztésekre, a település életben tartására illetve igazgatására költse.

Vagyontárgyak lehetnek:

- lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek
- műemlék ingatlanok
- védett tájvédelmi terület
- földek, telkek
- közüzemek vagyona
- vizek, vízüzemek

- egyéb vagyon (például öröklés ajándékozással kapott kulturális javak, múzeumi gyűjtemény)

3.5.Önkormányzatok bevételei és kiadásai

Az önkormányzatok kétféle bevétellel rendelkezhetnek:

- a központi költségvetésből részesült támogatás
- saját bevételek

A központi költségvetésből részesült támogatások, olyan finanszírozás melyet az államháztartás terhére, általában nem ellenszolgáltatások fejében, hanem egy konkrét program illetve működési kiadásokra ad az állam.

A költségvetési támogatás:

- általában pályázat útján kapott támogatás
- az Európai Unió alapjaiból kapott támogatás
- az Európai Unió költségvetéséből vagy más országtól kapott támogatás
- a személyi jövedelemadó 1%-val felajánlott támogatás

A saját bevételek közé tartoznak:

- helyi adók, az építményadó, a telekadó, a magánszemélyek illetve a vállalkozók kommunális adója, az idegenforgalmi adó, valamint a helyi iparüzési adó
- helyi önkormányzat által megállapított és beszedett díjak (például parkolási díj, közterület-használati díj)
- a saját tevékenységből, vállalkozásból, az önkormányzati vagyonból származó bérleti díj, kamat
- az önkormányzati vagyon vagy vagyontárgy értékesítéséből származó bevételek
- a gazdálkodó szervezetektől, magánszemélyektől, alapítványoktól kapott vagy átvett pénzeszközök
- az önkormányzatoknak kijáró vadászati jog miatti bevételek
- egyéb bevételek (például bontási vagy leselejtezett anyag értékesítéséből)

Az önkormányzat általános kiadásai:

- oktatási tevékenységek és szolgáltatások
- egészségügyi ellátások
- szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások

- település fenntartás és településfejlesztés
- személyi kiadások (bérek)
- dologi kiadások (működési költség)

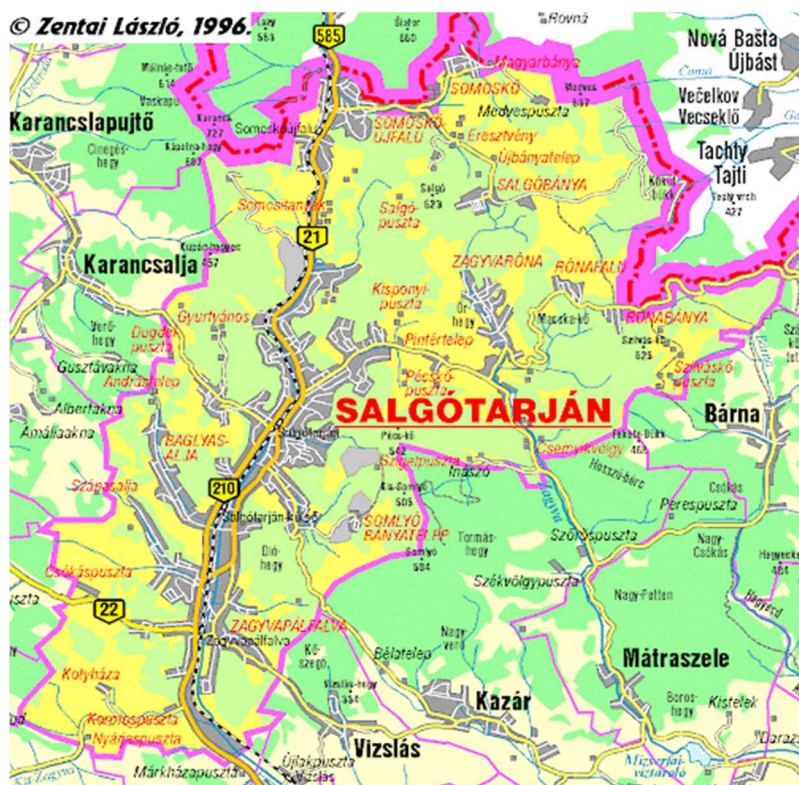
4.Somoskőújfalu Község Önkormányzata

4.1.Somoskőújfalu elhelyezkedése

Somoskőújfalu község Nógrád vármegyében, azon belül a Salgótarjáni járásban, Salgótarjántól északra mindössze 5 km-re található. A településen halad át a Hatvan - Salgótarján - Fülek vasútvonal és a 21-es főút. Határfalu, a vasúti és a közúti forgalom számára a közvetlen határátkelőhely Szlovákia felé.

1. Kép: Somoskőújfalu elhelyezkedése

(Forrás: <http://lazarus.elte.hu/salgotarjan/terkep/map.htm>)

Somoskőújfalut 1977-ben Salgótarjánhoz csatolták. Egy 2004 szeptember 4-én tartott helyi népszavazáson a választók 80% az elválás mellett döntött, tehát 2006 október elsejétől ismét önálló község lett.

4.2.A hazatért falu

1920-as trianoni döntés értelmében sajnos Somoskőújfalut és a környező másik falut Somoskőt Csehszlovákiához csatolták, majd Dr. Krepuska Géza több éves tárgyalásai után száz évvel ezelőtt, 1924. február 15-én ismételten Magyarország része lett ez a két község.

1999-ben a Somosi Kultúráért Egyesület és a Somoskői Váralja Egyesület együttes erővel, előterjesztette, hogy 1924. február 15-ét „hazatérés napjává” nyilvánítsák.

Sikerrel zárult ezt az indítvány így ennek a napnak nagy hagyománya van, minden évben a település közössége együtt emlékezik meg erről a napról. Ezen esemény emlékére 2005-ben a falu középpontjában található közkutak a „Hazatérés Kútja” címmel avatták fel, majd 2017-ben az Országgyűlés a Hazatért Falu (Pagi ad Patriam reversi) címmel tisztelte meg a falut és annak minden lakosát.

2. Kép: Hazatért falu emléktábla

(Forrás: <https://www.gomorilap.sk/esemenyek/a-hazateres-napja-a-100-evfordulora-emlekeztek-somoskujfaluban/>)

4.3.A település gazdasági szerepe a térségben

Somoskőújfalu az Északi- középhegységben található, azon belül a Cserhát északkeleti vonulatában. A Karancs és a Medves közti völgyben található. Északról Szlovákia, pontosabban a Sátoros hegy veszi körbe, délről pedig Nógrád vármegye székhelye, Salgótarján öleli.

A Karancs helyet az itt élő lakosok „Palóc Olimposz”-nak nevezik. A hegytetőn lévő Margit kápolnát IV. Béla, lánya, Szent Margit közbenjárására építtette meg, amely ma is, kevesek által ismert zarándokhely. A kápolna mellett található, egy 729 méter magasságban lévő kilátótorony, melyből páratlan kilátás nyílik a környező területekre, többek között a szlovákiai Tátra hegyvonulatára is. Mindezek mellett sok más tanösvény illetve látnivaló található az ideérkező kirándulók és turisták számára, tehát elmondható, hogy a faluban a történelmi és természeti adottságok a meghatározóak.

A környezet szépségében, természeti gazdagságában részesülni vágyó, turistákat, kirándulócsoportokat egész évben szálló- és vendégházak várják.

A gazdaság és a foglalkoztatottság szempontjából fontosak a környező települések, városok (Salgótarján, Balassagyarmat, Hatvan). Somoskőújfalu község kis mértékből adódóan nem rendelkezik sok munkalehetőséggel és a helyben található szolgáltatások mérete csekély és rohamosan még jobban csökken. Az itt élők mindennapi ingázással tudják megoldani a munkahely okozta hiányt.

A önkormányzat a jogszabályok által biztosítja a kisgyerekek számára az óvodai elhelyezést, az iskolások számára az általános iskolai oktatást, háziorvosi és fogorvosi ellátást. Ezeken felül a mindenki által látogatható könyvtárral összekötött szociális teret (művelődési ház) illetve az idősek és szépkorúak a nappali ellátást az idősek otthonában.

3. Kép: Szent Margit kápolna

(Forrás: http://www.karancslapujto.hu/nogradikum/karancshegyi_kapolna)

4.4.Somoskőújfalu Község Önkormányzatának feladatai és hatásköre

A Képviselő testület kizárólagos hatáskörébe tartozik a Mötv. 42. § -ban foglaltakon túlmenően:

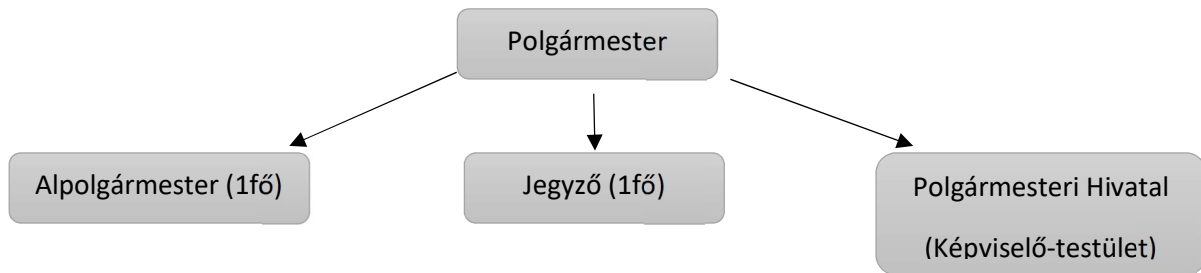
- A Képviselő-testület hatáskörébe utalt választások és kinevezések alkalmával a személyi alapbér meghatározása
- Helyi közügy megoldásának vállalása, illetve arról történő lemondás
- A Képviselő-testület munkatervének (ülésterv) elfogadása
- Az Önkormányzat vagyonának, vagy vagyoni értékű jogának hasznosítása és elidegenítése
- Gazdasági társulásban való részvétel
- Vállalkozás létrehozása, megszüntetése

- Az Önkormányzat képviselőjében, illetve megbízásából annak a költségére teljesítendő külföldi kiküldetés.

4.5.Önkormányzat szervezi felépítése

6. ábra : Somoskőújfalu Község szervezeti felépítése

(Forrás: Saját szerkesztés, Somoskőújfalu Község Önkormányzata Működési Szabályzata alapján)

A polgármester megbízatása elsősorban a képviselő-testülettel irányítani illetve fejleszteni a települést illetve annak az infrastruktúráját. Többek között a feladata a képviselő- testületi ülések összehívása, vezetése és velük együtt az önkormányzati és államigazgatási feladatok elvégzése. A polgármester megbízatása Somoskőújfaluban csak 2 évre szólt, mert a korábbi képviselő testület egyhangúan feloszlatta magát.

A képviselő testület választott, a Polgármesteri Hivatalból egy alpolgármestert, aki helyettesíti, a polgármestert távollétében azonfelül segíti és könnyíti a munkáját.

A jegyzőt a polgármester pályázat alapján határozatlan időre veszi fel. A feladata az önkormányzat napi működésével kapcsolatos feladatok ellátása, döntés hatósági ügyekben, melyben a polgármester megbízza, lényegében ő felel a törvényesség miatt. Köteles beszámolni a képviselő testületnek tevékenységeiről.

A képviselő testület feladatai rendkívül komplexek, beletartozik a rendelet alkotás, önkormányzati társulás létrehozása, helyi népszavazás elrendelése, közterület elnevezése, műemlék átadása, településfejlesztési eszközök tervezése és jóváhagyása.

5.Az önkormányzat költségvetésének és gazdálkodásának elemzése

5.1.Az önkormányzat költségvetése

A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetés. Ebből finanszírozza és látja el törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatait nem veszélyeztető önként vállalt feladatait. A helyi közügyek intézése körében meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik. A képviselő testület rendeletben határozza meg az adott évi önkormányzat költségvetését. A tervezetnek több változata is lehet, de a legfőbb elemei a következők:

- bevételek
- kiadások
- fenntartási tervezet
- felújítások és fejlesztések tervezete
- céltartalékok
- beruházások tervezete (több évet ölel át)

5.2. Önkormányzati bevételek és kiadások

A község önkormányzati adóbevételeit táblázaton keresztül mutatom be:

1. táblázat: Önkormányzati bevételek

(Forrás: Saját szerkesztés, <https://hakka.allamkincstar.gov.hu/Adohatosag.aspx?ID=1025252> alapján)

Megnevezés	Adókötelezettség tárgya	Adókötelezettség mértéke (alsó- felső határ)
Magánszemély kommunális adója	nem lakás	4800 Ft/ adótárgy 9600 Ft/adótárgy
Magánszemély kommunális adója	lakásbérleti jog	4800 Ft/lakásbérleti jog 9600 Ft/lakásbérleti jog
Magánszemély kommunális adója	telek	9600 Ft/ adótárgy
Magánszemély kommunális adója	lakás	4800 Ft/ adótárgy 9600 Ft/ adótárgy
Idegenforgalmi adó	vendégéjszaka	450 Ft/vendégéjszaka
Helyi iparűzési adó	-	2 %

A falu nagy bevételét a pályázatok által nyert pénz teszi ki, amiből több felújítás illetve beszerzés történt. A legtöbb Európai Unió keretből származik. A 2023-as évben több pályázat is beadásra majd nyeresre került, többek között az alábbi projektek:

1. Somoskőújfalu, Somosi út 89. szám alatti ingatlan energetikai fejlesztése, melyben Homlokzati falak és zárófödém hőszigetelésének, nyílászárók cseréjének, hálózatra visszatápláló napelemes rendszer tetőre helyezésének illetve a világítás korszerűsítése zajlott. A támogatás összege bruttó 6 685 550 Forint.
2. A hazatérés napja által rendezett programsorozatok finanszírozását kis részben önerőből, felajánlásokból és nagy részben ugyancsak pályázatból tudták megoldani. A támogatás mértéke bruttó 1 000 000 Forint.
3. Eszközbeszerzési pályázat keretein belül, az önkormányzat beszerzett egy kistraktort, mely a télen az utak síkosítás mentesítését illetve a hó eltakarítását fogja szolgálni. A támogatás mértéke bruttó 1 300 000 Forint.
4. Somoskőújfalu, Csontváry utca járdafelújítása és korszerűsítése is sikeres pályázatot sikerült beadni 4 997 985 Forint.

2. táblázat: Somoskőújfalu Község önkormányzat 2023. évi bevételei és kiadásai*(Forrás: Saját szerkesztés, nyilvános ülési beszámoló alapján)*

Megnevezés	2023. évi eredeti előirányzat forintban	2023. évi módosított előirányzat forintban	2023. évi teljesítés forintban
Bevétel			
Működési bevételek	0	33 900	33 900
Központi irányítószervi támogatás	101 335 883	107 142 497	75 229 976
Előző évi költségvetési maradványának igénybevétele	5 977 330	5 977 330	5 977 330
Bevételek összesen	107 313 213	113 153 727	81 241 206
Kiadások			
Személyi juttatások	82 596 948	87 891 972	60 458 432
Munkaadót terhelő járulékok	12 111 693	12 783 611	8 733 208
Dologi kiadások	12 474 924	11 819 270	7 189 457
Egyéb működési célú kiadás	0	402 236	402 236
Beruházások	129 648	256 638	186 045
Kiadások összesen	107 313 213	113 153 727	76 969 378

Működési bevételek sor: 33 900 Ft, amit az anyakönyvvezetői díj finanszírozására kapott.

Központi irányítószervi támogatás sor: 107 142 497 Ft-ra változott a tervezettől, ami 5 806 614 Ft-os növekedést jelent. Ez a sor magába foglalja az állam által nyújtott támogatást és a kiegészítő támogatást is, valamint az önkormányzat működéséhez kellő többletfinanszírozást.

Előző év költségvetési maradványának igénybevétele sor: 5 977 330 Ft, amely a tényleges maradvány értéket foglalja magában.

Személyi juttatások sor: 87 897 089 Ft, ami a kifizetett illetményeket, 2 fő köztisztviselő részére a 30 és 40 éves jutalmat foglalja magában, illetve a béren kívüli juttatásokat. A ténylegesen felmerült kiadásokat foglalja magába. Ez a pont tartalmazza a munkavégzésre irányuló egyéb költségeket.

Munkaadót terhelő járulékok sor: 11 819 270 Ft-ra változott a tervezettől, ami 671 918 Ft-os növekedést jelent az önkormányzat számára. Ez a sor magába foglalja a személyi juttatások kifizetését.

Dologi kiadások sor: 11 819 270 Ft-ra változott a tervezettől, ami 253 418 Ft-os csökkenést jelent a falu önkormányzatának, mert át kellett csoportosítani a költségeket az egyéb külső személyi juttatásokra illetve a beruházásokra, de tartani kell az összeget a költségvetésben meghatározottakhoz.

Egyéb működési célú kiadás sor: az eredeti előirányzattól módosult 402 236 Ft értékben.

Beruházások sor: 256 638 Ft-ra változott a tervezettől, ami 126 990 Ft-os növekedés, az átcsoportosított dologi kiadások miatt. A beruházások az informatikai eszközök alkatrészeinek a cseréjére irányul, ami az irodai munka elvégzéséhez nélkülözhetetlen.

6.Összegzés

Zárádolgozatomban nagy segítséget kaptam Somoskőújfalu Község Önkormányzatának a polgármesterétől, és a vele való beszélgetés volt az alapja ennek a dokumentumnak. Dolgozatomban kifejtettem az önkormányzat általános tudnivalókat, felépítést és feladatait, feladatkörét, az államháztartás szerves részét képező önkormányzatokról. Azt követően céltudatosan a szülőhelyem Somoskőújfalu Község Önkormányzatának a felépítését, feladatkörét illetve a pénzügyeit. Hol pontos számadatokkal alátámasztva a bevételeket és a kiadásokat, a 2023. évi költségvetést vizsgálva.

Dolgozatomban kiemelten foglalkoztam a bevételek és kiadások mértékével, illetve elgondolkodtam hogyan lehetne a bevételeket hasznosabban visszaforgatni akár beruházás vagy fejlesztés szempontjából. Beláttam, hogy az önkormányzatnak sokat számítanak a projektek/pályázatok, ugyanis a fejlődés csak így érhető el, sajnos önrésről ebben a kis faluban lehetetlen az infrastruktúra fejlődése, még ha a helyi közösség összetartó és felajánlásokkal segíti, egyéb programok és rendezvények finanszírozását illetve a lebonyolítását társadalmi munkában, többek között én is, ezen, tagok közé tartozom, akik önzetlenül próbálják kihozni a maximumot.

A bevezetőben felvetett kérdésre, tehát megkaptuk a választ, hogy a falu pozitív irányba fordult, a bevételek csekély mértékben ugyan, de folyamatosan növekednek, így szufficites az önkormányzat. Levonhatjuk a következtetést hogy a bevételek nagyobbak, mint a kiadások még azok után is, hogy a gépjárműadóval már 2021 január 1. óta nem az önkormányzat, hanem a Nemzeti Adó és Vámhivatal foglalkozik, így ezzel is a bevétel lecsökkent, egy ilyen kis település számára ez is jelentős jövedelem kiesést jelent. De minden kis bevételi forrást kihasznál az önkormányzat, ami egy pozitív dolognak számít a falu közössége számára és számomra is, hogy próbál fejlődni.

Felhasznált irodalom

1. 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
2. Dr. Erdős É.: Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere
Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem, Patyi András rektor(2014)
3. Dr. Boros A, Dr. Budai B., Dr. Feik Cs., Dr. Szalai A., Dr. Tábit R., Dr. Temesi I.: Az
önkormányzati működés alapjai
Polgármester Akadémia (2008)
4. Babucs Z., Vizi L. T.: Trianon utóélete - Az első sikerektől a százéves évfordulóig
A Magyarországi Kutató Intézet Kiadványai 33 (2021)
5. Dr. Zongor G.: A helyi önkormányzatok szervezete és működése
Polgármester Akadémia (2010)
6. Dr. Lóránt Z., Dr. Varga S.: Önkormányzati (helyi) pénzügyek
Polgármester Akadémia (2008)
7. Józsa Z.: A helyi önkormányzatok szervezete és működése
Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem (2014)
8. Árvai Zs., Balázs I., Barta A., Zákány J.: Helyi önkormányzati közigazgatás
Debreceni Egyetem (2024)
9. Somoskőújfalu Község Önkormányzatának a polgármesterével való beszélgetés

Internetes források

Somosköűjfalú hivatalos Facebook oldala

Internet 1.: <https://adoc.pub/t-e-r-v-e-z-e-t-i-fejezet-altalanos-rendelkezesek-1.html>

Internet 2: <https://2010-2014.kormany.hu/hu/mo/onkormanyzatisag-magyarorszagon>

Internet 3: <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/megyei-onkormanyzat/>

Internet 4: <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/telepulesi-onkormanyzat/>

Internet5:<https://www.nonprofit.hu/tudastar/mik-tartoznak-az-allami-koltsegvetesi-tamogatasok-koze>

Internet6: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Somosk%C5%91%C3%BAifalu>

Internet 7: <https://hakka.allamkincstar.gov.hu/Adohatosag.aspx?ID=1025252>

Internet8:<https://xn--tosz-5qa.hu/uploads/dokumentumok-kiadvanyok/helyi%C3%B6nkorm%C3%A1lnyzatokszervezete.pdf>

Ábrák Jegyzéke:

- 1. ábra:** Államháztartás bevételei és kiadásai 6
(Forrás: <https://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag/konyv/az-en-penzem/iii-akik-gazdalkodnak-%E2%80%93-szereplok-gazdasagban/az-allam/13-az-allam-mint-gazdasagi-szere/4-mibol-gazdalkodik-a>)
- 2. ábra:** Államháztartás alrendszerei 8
Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/7378278/>)
- 3. ábra:** Önkormányzat Csoportosítása 9
Forrás: <https://tudasportal.uninke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/14998/Helyi%20onkormanyzas.pdf?sequence=3&isAllowed=y>)
- 4. ábra:** Önkormányzat típusai 12
Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/12038092/>)
- 5. ábra:** Az önkormányzati vagyon összetétele 14
Forrás: https://real.mtak.hu/106185/1/ContrInf_beliv_2018-01_04.pdf)
- 6. ábra :** Somoskőújfalu Község szervezeti felépítése 20
Forrás: Saját szerkesztés, Somoskőújfalu Község Önkormányzata Működési Szabályzata alapján)

Táblázatok Jegyzéke:

- 1. táblázat:** Önkormányzati bevételek 22
(Forrás: Saját szerkesztés, <https://hakka.allamkincstar.gov.hu/Adohatosag.aspx?ID=1025252> alapján)
- 2. táblázat:** Somoskőújfalu Község önkormányzat 2023. évi bevételei és kiadásai 23
Forrás: Saját szerkesztés, nyilvános ülési beszámoló alapján)

Képek Jegyzéke:

- 1. Kép:** Somoskőújfalu elhelyezkedése 17
(Forrás: <http://lazarus.elte.hu/salgotarjan/terkep/map.htm>)
- 2. Kép:** Hazatért falu emléktábla 18
(Forrás: <https://www.gomorilap.sk/esemenyek/a-hazateres-napja-a-100-evfordulora-emlekeztek-somoskoujfaluban/>)
- 3. Kép:** Szent Margit kápolna 19
(Forrás: http://www.karancslapujto.hu/nogradikum/karancshegyi_kapolna)

NYILATKOZAT

a záródolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Czékus Kitti
A Hallgató Neptun kódja: GE6B8N
A dolgozat címe: Somoskőújfalu Község Önkormányzatának Pénzügyei
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Agrármenedzsment és Vezetéstudományi tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024. év 04. hó 20. nap

Czékus Kitti

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Czékus Kitti (név) (hallgató Neptun azonosítója: GE6B8N) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2024 év 04. hó 20 nap

belső konzulens